

Til Nærings- og fiskeridepartementet
v/ Ragnvald Lier

Emne Forventninger til en Industrimelding, Kraftfylkas innspill

28.09.16

Kraftfylka og Industrimeldinga

Samarbeidande Kraftfylke (Kraftfylka) er ei interesseforening for fylkeskommunene Hedmark, Oppland, Telemark, Aust-Agder, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag, Nordland og Troms. Foreninga sitt formål er å fremme og ivareta kraftfylkas felles interesser i kraftspørsmål og sikre at en størst mulig del av verdiskapinga blir værende igjen i de områdene der vannkraftressursene finnes og verdiene blir skapt. En av de viktigste faktorene for dette er at krafta i størst mulig grad foredles der den blir produsert. I arbeidet for å utvikle og trekke til seg kraftforedlende virksomheter møtes medlemsfylkenes ønsker om å utnytte potensialet for fornybar kraft, bidra til å redusere globale klimautslipp, samtidig som regionens konkurransekraft styrkes. Vårt innspill til arbeidet med en Industrimelding ligger i dette skjæringsfeltet mellom klima, energi- og industripolitikk. Gitt de globale trendene, klimatrusselen spesielt, og våre naturgitte fortrinn, hvordan kan vi utnytte våre fornybarressurser og øke produksjonen varer og tjenester verden trenger?

Generelle innspill

Det er klare forventninger til at aktuelle prosesser og arbeid i flere ulike departementer må trekkes inn i meldinga. Industrimeldinga må plukke opp løse tråder fra øvrige prosesser og meldinger og veve dette sammen til en helhetlig strategi for industriutvikling. Hva betyr bioøkonomistrategien for den videre utvikling av norsk industri? Hvordan følges dette opp? Hvordan vil regjeringa følge opp relevante anbefalinger fra utvalget for Grønn Konkurransekraft? Hvordan kan energipolitikken slik den er skissert i Energimeldinga og tilhørende debatter bidra til industriutvikling? Hvordan skal et grønt skattesifte og industriutvikling gå hånd i hånd? Hvordan vil man sikre at norsk klimapolitikk bidrar til økt innenlands produksjon av kraftintensive varer og ikke karbonlekkasje? Kraftfylka mener alle disse spørsmålene kan besvares dersom utnytting av landets fortrinn og konkurranseevnefaktorer må være Industrimeldingas hovedfokus. For vår del handler dette om fornybarressursene. Samtidig er dette et fokus som gir nødvendig helhet i meldinga.

Fem punkter som må med i en Industrimelding

1. En politikk for industriutvikling må omfatte et skatte- og avgiftsregime som gir incentiver til grønn atferd og omstilling
 - a. Kraftskatteregimet: En helt grunnleggende forutsetning for utnytting av våre fornybarressurser er at disse ivaretas og utvikles. Ryggraden i kraftsystemet, regulerbar vannkraft, har store investeringsbehov. Dette er investeringer som vil gi fortsatt god forsyningssikkerhet, samtidig som de kan bidra til mer kraft til lav miljøkostnad. Dagens kraftskatteregime gir ikke tilstrekkelige incentiver til disse investeringene og må endres. Revisjonen av regimet må imidlertid ikke gå på bekostningen av inntektene til kommunesektoren der kraftressursene finnes. Da taper naturinngrepene legitimitet.

- b. El-avgiften har vist seg som en nyttig finansieringskilde for statens forbruk, særlig i tider med lav kraftpris. Kraftfylka støtter avgiftsøkninger i den grad de bidrar til at kraft ikke brukes i unød. Avgiften må imidlertid fortsatt differensieres for ulike typer bruk. Forbruk kan beskattes hardere, mens foredling, slik det er i dag, bør ha lav avgift eller fritak. Handlingsrommet i statsstøtteregimet og energiskattedirektivet må utnyttes slik at også mindre datasenter får lav avgift og man må vurdere om elektrifisering av transport krever endringer i avgiftsregimet.
 - c. Nettariffene settes av de enkelte nettselskap i henhold til forskrifter som krever forutberegnelighet og transparens og objektive kriterier for differensiering. Slik bør det fortsatt være, men i framtida må det også stilles større krav til likebehandling av kunder og tariffregimer som ikke gir incentiver til langtransport av kraft. Innafor dagens tariffregime hoper kostnadene seg opp i de regionene som har fornybarpotensialet, men som også har få innbyggere. Forskjellene er uakseptable allerede for ordinære husholdninger. For kraftintensiv industri kan antall betalere i din nettregion gjøre nettleien flere titalls millioner billigere, eller dyrere. Slik kan nettkostnadene svekke eller fjerne det som skulle være fornybarregionenes lokaliseringsfortrinn for industri; Nærheten til kraftressursene. Stortingets Energi- og Miljøkomite anbefalte i sin innstilling fra arbeidet med rapporten fra Reitenutvalgets arbeid at nettariffene for industri i regionalnettet ble håndtert i forbindelse med Industrimeldingen.
2. Offentlige innkjøp må belønne miljønnovasjon: En av de viktigste hindrene for miljønnovasjoner er manglende etterspørsel og betalingsvilje hos kundene. Dette er en markedssvikt som bare delvis avhjelpes med innovasjonsstøtte dersom offentlige innkjøpere ikke også verdsetter miljø i sine anbudsprosesser.
3. Ta vare på konkurransefordelen og foredle krafta regionalt:
 - a. Nærheten til fornybare kraftressurser, kraftoverskuddet og de trygghet for kraftforsyning som ligger i dette er grunnlag for dagens lokalisering av kraftforedlende industri og i kraftfylkas arbeid for etablering av nye kraftintensive næringer. Slik som datalagring, som per i dag er verdens raskest voksende kraftintensive industri. En industri som verdsetter grønne verdier og samtidig har svært høyt verdiskapingspotensial. Konkurransen om disse etableringene er beinhard. Da er det urovekkende å være vitne til at "grønnfargen" på norsk kraft selges ut av landet i stor stil i form av opprinnelsesgarantier. Det gir ekstra inntekter for kraftselskapene. Inntekter de sårt trenger når kraftprisene er lave. Men garantiene selges i hovedsak utenom det ordinære kraftsalget og gir ingen økt kraftpris, kun garantiinntekter på omlag 400 millioner kroner årlig. Dersom dette utsalget av garantier og dermed også våre kraftressursers fornybarhet gjør det vanskeligere å utvikle norsk industri og trekke til seg nyetableringer har man solgt mye for svært lite. Kraftfylka mener norske myndigheter må jobbe for at ordninga med opprinnelsesgarantier knyttes til kraftmarkedet slik at det ikke lenger vil være mulig å kjøpe grønnfarga uten å også kjøpe krafta.
 - b. Kraftfylka har støttet avviklingen av elsertifikatmarkedet. Samtidig har vi, som mange andre, forutsatt at tilsvarende midler blir brukt til å styrke tilgangen til innovasjonsmidler for å få satt dagens kraftoverskudd i arbeid. Fornybaroverskuddet må bidra til at fossil energi fases ut. Det krever stor og forutsigbar tilgang til innovasjonsmidler, særlig til pilotanlegg. ENOVAs nye mandat og budsjett blir dermed helt avgjørende for en industriutvikling basert på våre fornybarressurser.
4. Øke Norges attraktivitet som lokaliseringssted for kraftintensive prosesser
 - a. Norge må føre en politikk som gir relativt sett lave kraftpriser og energirelaterte avgifter, ref punkt 1 c. Utvekslingskapasiteten med andre land kan økes, men kun i takt med utviklingen av fornybarressursene og aldri på bekostning av verdiskaping og forsyningssikkerhet.

- b. Sikker tilgang til rimelig og fornybar kraft er en viktig faktor for å kunne tiltrekke seg etableringer av datasenter, men er ikke alene nok. Konkurransen er knivskarp og Norge og kraftfylka har ikke mulighet til å vinne denne før tilgangen til og overskuddet av fiberkapasitet er på lik linje som fornybarressursene. Det vil fordre et statlig investeringsløft.
 - c. Ordningen med kompensasjon for de indirekte CO2-kostnadene for de industrigrenene som er utsatt for karbonlekkasje må videreføres. Norske myndigheter må engasjere seg i utformingen av EUs retningslinjer slik at disse hensyntar særegenheter de ulike bransjene som er representert i Norge og det norske kraftmarkedet. Handlingsrommet innafor retningslinjene må utnyttes til det fulle. Bare slik kan det norske fornybaroverskuddet fullt ut bidra til å redusere globale klimautslipp.
5. Styrke markedsføring av Norge som lokalitet for kraftintensive prosesser. Det legges ned et betydelig arbeid for å markedsføre Norge som lokasjon for nye industrietableringer. Sammenligner vi oss med våre konkurrenter i Europa er det likevel ikke godt nok. Vi skal ikke delta i et "race to the bottom" hva angår avgifter og for all del ikke miljøkrav. Men, vi må jobbe hardere og være mer profesjonelle som vertskap når vi skal selge Norge etableringssted. Det vil trolig kreve både en styrking og en omorganisering av dagens salgsapparat, utenfor landets grenser, nasjonalt, men også regionalt, alt innafor en helhetlig strategi, men med dels ulike regionale merkevarer.